

Orijinal Kaynak: Higgs, Robert. (2010, June 01). "Consent of the Governed?", *The Independent Institute Blog*.

Bu metin yazarı tarafından birtakım revizeler yapılarak 27 Kasım 2017'de yine *The Independent Institute Blog*'da yayımlanmıştır. Revize edilen kısımlar çevirmen notları ile belirtilmiştir.

Atıf Şekli: Higgs, Robert. (2021, Haziran 23). "Yönetilenlerin Rızası mı Dediniz?", Çev. Mustafa Erdoğan, *Sosyal Bilimler*. sosyalbilimler.org/yönetilenlerin-rizasi

Yönetilenlerin Rızası mı Dediniz?

Robert Higgs

Türkçesi: Mustafa Erdoğan

Bazı insanlara başkalarını yönetme hakkını veren nedir? En azından John Locke'un zamanından beri en yaygın ve görünüşe göre en ikna edici cevap "yönetilenlerin rızası" olmuştur. Kuzey Amerikalı devrimciler İngiliz İmparatorluğu'ndan ayrılmalarını haklı göstermek için işe koyulduklarında, başka şeyler yanında şunu da ilân ediyordu: "İnsanlar arasında âdil Yetkilerini Yönetilenlerin Rızasından alan Devletler kurulmuştur." Özellikle enine boyuna iyice düşünülmediğinde bu kulağa hoş geliyorsa da hakkında daha fazla kafa yorup da daha uzun düşününce bu tez daha problemlî hâle gelmektedir.

Sorular ardı ardına geliyor. Herkesin rıza göstermesi şart mıdır? Eğer değilse, kaç kişinin rızası yeterlidir ve rıza göstermeyenlerin ne gibi seçenekleri vardır? Rızanın biçimi ne olmalıdır; sözlü, yazılı, açık, zımnî? Eğer zımnî ise, bu nasıl tespit edilecek, kayda geçirilecektir? Toplumun terkinin doğumlar, ölümler ve uluslararası göç yoluyla sürekli olarak değiştiği gerçeği karşısında, yönetenlerin yönetilenlerin rızasına hâlâ sahip olduklarını hangi sıklıkta teyit etmeleri gerekir?... Öyle görünüyor ki, teorik soyutlama alanından pratik gerçekleşme alanına geçtiğimizde siyasî meşruluk pek çok zorluk ortaya çıkarmaktadır.

Bu sorunu ortaya atıyorum, çünkü "sosyal sözleşme"ye ilişkin olarak birçok defa şöyle itiraz etmişimdir: "Benden sözleşmeye rıza göstermemin istenmiş olması şöyle dursun, onu görmüş bile değilim." Geçerli bir sözleşme gönüllü teklif ve kabulü ve üzerinde düşünmeyi gerektirir. Oysa ben hiçbir zaman beni yönetenlerden [bu yönde] bir öneri almadığım için, kesinlikle herhangi bir sözleşmeyi kabul etmiş değilim. Ben aramızda herhangi bir anlaşma olmamasına rağmen, fermanlarına uymamam hâlinde ağır zarar vermekle beni tehdit eden yöneticilerden aşağılanma veya horlanmadan başka bir şey almadım. Bu insanlar ne muazzam arsızlık gösteriyorlar böyle! Onlara beni yağmalama ve beni itip-kakma hakkını veren nedir? Onların kendi amaçlarını gerçekleştirmek için uygun

gördüklerinde tüyleri yolunacak veya boğazlanacak bir koyun olmak kesinlikle benim isteğim değildir.

Ayrıca, “yönetilenlerin rızası” düşüncesini gerçekçi biçimde ayrıntılarıyla ele aldığımızda fikrin tamamen saçma olduğu hemen anlaşılır. Bunun nasıl olduğuna bir bakalım. Müstakbel bir yönetici size yaklaşır ve onaylamanız için bir sözleşme önerir ve der ki, işte anlaşma:

Ben, sözleşmenin birinci tarafı (“yönetici”) olarak söz veririm ki:

1. Kendi paranın ne kadarını nasıl ve ne zaman bana vereceğini ve transferin nerede yapılacağını ben belirleyeceğim. Bu meselede senin benim merhametimi dilemek dışında hiçbir etkili söz söyleme hakkın olmayacaktır ve eğer itaat etmeyecek olursan memurlarım seni para cezası, hapis ve (direnmekte ısrar etmen halinde) ölümle cezalandıracaklardır.
2. Yine benim memurlarımla cezalandırma tehdidi altında, senin sorgusuz sualsiz itaat etmen için binlerce kural yapacağım. Bu kuralların muhtevasının senin hiçbir etkili söz hakkın olmayacaktır. Bu kurallar o kadar çok sayıda, karmaşık ve çoğu zaman anlaşılmazdır ki, hiçbir insan onların —bırakınız her birinin özelliğini bilmeyi— bir avuçtan fazlasından haberdar bile olmayacaktır. Yine de eğer onların herhangi birine uymazsan seni yine benim ve işbirlikçilerimin yaptığı bir yasaya göre cezalandırmakta serbest olacağım.
3. Benim ve memurlarımla öngördüğümüz şartlarla “kamusal” mal ve hizmetler sağlayacağım. Bu mal ve hizmetlerin birkaçına sen bilfiil değer verebilirsen de çoğunun senin için çok az değeri olacak veya hiç olmayacak ve bazılarını da tamamen karşı olacaksın ve hiçbir durumda benim sağladığım mallar ve hizmetler üzerinde bir birey olarak senin etkili söz hakkın olmayacak. Bütün bu şeyleri senin “talep ettiğin” ve onların tedariki için harcamayı seçtiğin para miktarınca onlara değer verdiğin yolundaki iktisatçı martavallarına rağmen...
4. Aramızda bir ihtilâf çıkması durumunda ihtilâfın nasıl çözüleceğine mevkilerini ve ücretlerini bana borçlu olan hâkimler karar vereceklerdir. Bu çözümlerde kaybedenin sen olacağını bekleyebilirsin, o da senin davan eğer dinlenirse tabî. Devletçe sağlanan yukarıdaki “faydalar”a karşılık, (sözleşmenin) diğer tarafı olarak sen (“tâbi”) de söz verirsin ki:
5. Çeneni kapatacak, sorun çıkarmayacak ve yönetici ile onun memurlarının bütün emirlerine uyacak, onlara önemli ve saygıdeğer insanlarmış gibi yaltaklanacak ve onlar “atla” dediklerinde sadece “ne kadar yükseğe” diye soracaksın.

Ne anlaşma ama! Akli başında bir insanın buna onay vereceğini gerçekten düşünebilir misiniz?

Yine de insanların girdikleri söylenen gerçek sosyal sözleşmenin yukarıdaki tasviri yönetilmenin saf gerçeklerini yansıtamayacak kadar çok soyuttur. Gerçek ayrıntıların listelenmesinde hiç kimse Pierre Joseph Proudhon'u (1923: 294) geçememiştir. O şöyle yazmıştı:

YÖNETİLMEK böyle yapmak için ne hakkı ne aklı ve bilgisi ne de erdemi olan yaratıklar tarafından göz önünde tutulmak, denetlenmek, gözlenmek, yönetilmek, kanunla güdülme, sayılmak, kaydedilmek, endoktrine edilmek, öğüt verilmek, kontrol edilmek, tahmin edilmek, değer biçilmek, sansür edilmek ve emredilmektir. YÖNETİLMEK her operasyonda, her işlemde olmak, kayda geçirilmek, vergilenmek, damgalanmak, ölçülmek, sayılmak, değer biçilmek, ruhsata bağlanmak, izin verilmek, azarlanmak, yasaklanmak, ıslah edilmek, düzeltilmek, cezalandırılmaktır. Kamu hizmeti bahanesi altında ve genel yarar adına yükümlülük altına konmak, fidyeye bağlanmak, istismar edilmek, tekel altına alınmak, gasp edilmek, suyu sıkılmak, sersemletilmek, yağmalanmaktır. Daha sonra, en ufak bir direnişte ve ilk yakınmada bastırılmak, cezalandırılmak, horlanmak, taciz edilmek, izlenmek, suiistimal edilmek, dövülmek, silahsızlandırılmak, boğazı sıkılmak, hapsedilmek, yargılanmak, mahkûm edilmek, vurulmak, sürgün veya sınır dışı edilmek, kurban edilmek, satılmak, ihanete uğramak ve en kötüsü dalga geçilmek, alay edilmek, çileden çıkarılmak, onursuzlaştırılmaktır. Devlet budur; onun adaleti de budur, ahlâkı da budur.

Proudhon'un takdire değer ölçüde titiz olan bu anlatımını bugün şöyle tamamlamamız gerekir: Yönetilmemiz, ayrıca, elektronik olarak gözetlenmeyi, yörünge uydularıyla izlenmeyi, neredeyse rastgele bir şekilde elektronik olarak şoklanmayı ve SWAT timlerinin hangi maddeleri yutacağımız, neleri kendi vücudumuza enjekte edeceğimiz veya içimize çekeceğimize karar vermek doğal hakkımızı çiğneyerek kendi mülkümüzde bize baskın yapmasını da gerektirmektedir.

Şimdi siyasî meşruluğun yönetilenlerin rızasıyla belirlenmesi sorununa geri dönersek, iyi düşünülürse bu fikrin "tek boynuzlu at" kadar hayal mahsulü olduğu görülür. Belki tedavisi imkânsız mazoşistler hariç, akli başında hiç kimse devletlerin tebaalarına gerçekte davrandıkları gibi muamele görmeye gönüllü olarak rıza göstermez.

Bununla beraber, hâlihazırda bu ülkede çok azımız yöneticilerimize karşı silâhli isyana kalkışmıştır. Tuhaftır ki, bazı yazarlar tam da şiddete dayalı isyanın olmamasını devletin bize acımasızca davranmasına rıza gösterdiğimizizin bir kanıtı olarak görmektedirler. Ne var ki, sağduyuya dayalı gönülsüz kabul rızayla aynı şey değildir; özellikle de insanlar, benim yaptığım gibi, sadece öfkeli bir tevekkülle kabullendikleri zaman.

Bilinsin diye söylüyorum: Tam bir açık sözlülükle ifade edebilirim ki, ben kendilerine Amerika Birleşik Devletleri Hükûmeti diyen yalancılar, hırsızlar ve katillerin veya bu ülkeyi baştanbaşa kuşatmış olan eyalet yönetimleri, yerel yönetimler ve karma yönetimlerin oluşturduğu despotik piramidi oluşturanların bana davranma tarzını *onaylamıyorum*.

Benim samimî arzum bu kişilerin tamamının değersiz¹ hayatlarında bir kere olsun onurlu şeyi yapmalarındır. Bu hususta onlara harakiri yapmayı ciddî olarak düşünmelerini öneririm. İster keskin isterse körelmiş bir kılıç kullansınlar, umurumda değil; yeter ki bunu başarılı bir şekilde gerçekleştirsinler.²

“Ya Sev Ya Terk Et” Hakkında Ek

Her ne zaman yukarıdakine benzer şeyler yazsam, benim “Amerika’dan nefret ettiğimi” sanarak bu ülkeden defolup geldiğim yere geri girmemi isteyen Neandertallerden daima mesajlar alırım. Bu gibi tepkiler sadece davranış bozukluğunu değil fakat benim şikâyetimin tamamen yanlış anlaşıldığını da gösteriyor.

Kesinlikle Amerika’dan nefret etmiyorum. Ben yabancı bir despotik ülkede değil, bu ülkede, kültür ve incelik bakımından bu ülkenin kalbi ve ruhu olduğunu hissettiğim Oklahoma’da doğdum. [Ayrıca, eski-püskü kıyafetleri olan, açlık sınırındaki bir avuç beyaz adam kendi bayraklarıyla bu kıtanın sahiline/kıyısına vurup da görebildikleri topraklar yanında göremedikleri daha geniş bir alan üzerinde Avrupalı işe-yaramaz bir kral adına hak iddia etmelerinden önce, benim atalarımın bazıları yüzyıllardır Kuzey Amerika’da yaşıyordu. Küstahlığa bakın!]³ Onun için, ülkeyi terk etmeye davet edildiğim zaman, James Çetesi tarafından ele geçirilen bir kasabada yaşayan ve kendisine davetsiz haydutlar tarafından soyulmak ve korkutulmak istemiyorsa başka bir kasabaya taşınması gerektiği söylenen biri gibi hissediyorum. Bana sorarsanız, defolup gitmek en çok suçlulara yararır.

Referanslar

Proudhon, Pierre-Joseph. (1923). *General Idea of the Revolution in the Nineteenth Century*, Trans. John Beverley Robinson, London: Freedom Press.

¹ “Değersiz” kelimesi revizyonlu metinden çıkarılmış. —çn

² Yazar revizyonlu metinden bu cümleyi “Bu hususta onlara görevlerinden hemen istifa etmelerini ve dürüst iş aramalarını öneririm” şeklinde düzeltmiş ve izleyen cümleyi metinden çıkarmış. —çn

³ Köşeli parantez içindeki bölüm revizyonlu metinden çıkarılmış. —çn

Kayda Değer Akademik Metinler mottosuyla, 10 Ağustos 2015 tarihinde yayın hayatına başlayan *sosyalbilimler.org*, sosyal bilimler meselelerine yoğunlaşan, gönüllülük odaklı, açık erişim, akademik bir web sitesidir. Hakkında detaylı bilgi almak için sosyalbilimler.org/hakkinda sayfasını, ekibimizde gönüllü olarak görev almak için sosyalbilimler.org/basvuru sayfasını ziyaret edebilirsiniz.

Facebook, Twitter, Instagram ve YouTube'da @sosbilorg kullanıcı adıyla *Sosyal Bilimler*'i takip edebilirsiniz.

sosyalbilimler.org/abonelik sayfasından e-bülten abonesi olarak, her pazar günü, o hafta içinde *sosyalbilimler.org*'da yayımlanan çalışmaların tamamını size gönderilecek bir e-posta ile alabilirsiniz.

sosyalbilimler.org'da yayımlanan metin, video ve podcastlerin paylaşıldığı Telegram grubuna t.me/sosbilorg adresinden katılabilirsiniz.